

UITTREKSEL UIT **NIEUWSBRIEF 2011/05**

Vrijwilligerswerk is geen tool!

In de week van de vrijwilliger werden vrijwilligers volop in de bloemetjes gezet. Verdiend! Heel wat organisaties, verenigingen, buurthuizen, diensten hangen in belangrijke mate af van de inzet van vrijwilligers. Ook de vele mensen in armoede die zich vrijwillig inzetten, ondermeer binnen verenigingen waar armen het woord nemen, willen we bij deze uitdrukkelijk danken voor hun inzet!

Het is een goede zaak dat het vrijwilligerswerk tegenwoordig in de kijker wordt geplaatst. Zo is 2011 uitgeroepen tot het Europees jaar van het Vrijwilligerswerk. We kunnen dit alleen maar toejuichen. Tegelijkertijd zien we dat vrijwilligerwerk niet alleen erkend wordt in zijn waarde maar als maar meer door allerlei diensten gebruikt wordt als instrument, ook in naam van armoedebestrijding. Het Vlaams Netwerk stelt zich hier vragen bij. Vrijwilligerswerk is immers geen tool maar waardevol op zichzelf. U vindt ons volledige standpunt hieronder.

Vrijwilligerswerk is geen 'tool' !

In de week van de vrijwilliger worden de vrijwilligers weer volop in de bloemetjes gezet. Verdiend! Heel wat organisaties, verenigingen, buurthuizen, diensten hangen in belangrijke mate af van de inzet van vrijwilligers. Ook in de verenigingen waar armen het woord nemen werken veel vrijwilligers, dikwijls mensen in armoede, die hun tijd graag zinvol, aangenaam en maatschappelijk nuttig besteden.

Vroeger werd het vrijwilligerswerk niet altijd opgemerkt en gewaardeerd, zeker niet wanneer mensen in armoede het doen. Erger nog, in sommige gevallen werd de vrijwillige inzet van mensen in armoede zelfs afgekeurd en bestraft. Het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen heeft dan ook jarenlang bij de overheid, de VDAB, het OCMW, de RVA... gepleit om de waarde van vrijwilligerswerk te erkennen, zowel voor de samenleving als het individu. De inzet van vrijwilligers is immers van groot belang voor onze maatschappij, zonder hun inspanningen zouden heel wat initiatieven niet mogelijk zijn. Ook voor mensen in armoede zelf kan vrijwilligerswerk waardevol zijn. Vrijwilligerswerk biedt hen immers de kans om zich zinvol in te zetten, talenten te ontdekken en competenties te versterken, maar ook hun sociaal netwerk uit te breiden, zelfvertrouwen op te bouwen, wantrouwen tegen te gaan... Dit alles maakt dat vrijwilligerswerk, volgens ons, heel wat potentieel voor de vrijwilliger heeft wat betreft het verhogen van zijn sociale inclusie en/of het verkleinen van zijn afstand tot de arbeidsmarkt.

Tegenwoordig zien we dat het vrijwilligerswerk meer en meer maatschappelijk erkend en gewaardeerd wordt. Zo is 2011 is uitgeroepen tot het Europees jaar van het Vrijwilligerswerk. We kunnen dit alleen maar toejuichen. Tegelijkertijd zien we dat vrijwilligerwerk niet alleen erkend wordt in zijn waarde maar als maar meer gebruikt wordt door allerlei diensten, ook in naam van armoedebestrijding. Zo beginnen lokale OCMW's het vrijwilligerswerk als instrument te hanteren in het kader van activering. Het vrijwilligerswerk fungeert dan als een eerste voorbereidende stap richting tewerkstelling. Ook de VDAB volgt dit pad en heeft recent bekend gemaakt dat ze plannen hebben om 'begeleid vrijwilligerswerk' aan te bieden om werklozen te activeren. Niettegenstaande dat dit waarschijnlijk vanuit goede bedoelingen geïmplementeerd wordt, stellen we ons ernstige vragen met de inschakeling van vrijwilligerswerk in een activeringstraject (naar werk). Hoe je het draait of keert, deze activeringstrajecten hebben namelijk altijd wel een zeker verplichtend karakter. Wie immers niet 'werkbereid' is, kan geschorst worden van werkloosheidsuitkering of leefloon. Het Vlaams Netwerk twijfelt dan ook ten eerste aan de compatibiliteit van **VRIJWILLIGERS**werk en een activeringstraject met rechten en **PLICHTEN**. Wat zal een werkloze doen als hij in het kader van activering wordt uitgenodigd om vrijwilligerswerk te doen, denk je dat die zal durven weigeren? Het Vlaams Netwerk twijfelt dit ten eerste, zeker in het geval van mensen in armoede. Vaak ligt de activeringsdruk zwaar op de schouders van cliënten, hebben ze onvoldoende informatie, én hebben ze angst om hun uitkering te verliezen, waardoor ze een engagement aannemen, terwijl dit eigenlijk niet vrijwillig is.

En wat zal de 'activerende' dienst doen, als de werkloze wel weigert of afhaakt? Dit is reëel, zeker in het geval van mensen met een kwetsbare positie. Mensen in armoede kampen vaak met zo'n complexe armoedeproblematiek, waardoor ze dag in dag uit enkel en alleen bezig zijn met te overleven. Deze mensen hebben hierdoor vaak geen of weinig ruimte om zich in te zetten als vrijwilliger. Wordt de weigering of stopzetting van vrijwilligerswerk dan beschouwd als 'niet-werkbereid'? In theorie is het vrijwilligerswerk vrijwillig, toch horen we uit de praktijk dat nu al sommige OCMW's de bereidheid tot vrijwilligerswerk beginnen op te nemen als een factor in het bepalen van de werkbereidheid.

In naam van sociale inclusie of tewerkstelling, mensen met een kwetsbare maatschappelijke positie activeren tot vrijwilligerswerk kan niet de bedoeling zijn. Het gevaar dreigt dan dat mensen in armoede verplicht worden om te werken zonder degelijke verloning, zonder een arbeidscontract, zonder extra legale voordelen, zonder sociale bescherming... Vrijwilligerswerk zal dan niet leiden tot sociale inclusie, solidariteit, actief burgerschap... maar eerder tot verhoogde uitsluiting en armoede (voor wie vrijwilligerswerk te zwaar is en/of weigert en daar de gevolgen voor moeten dragen) of zelfs tot uitbuiting (voor zij die vrijwilligerswerk moeten doen).

Vrijwilligerswerk draagt heel wat kansen met zich mee, onder andere op vlak van sociale inclusie, als het verkleinen van de afstand tot de arbeidsmarkt, dit kan echter maar gerealiseerd worden als er voldaan is aan een noodzakelijk voorwaarde: de vrijwilligheid moet 100% gegarandeerd zijn! Dit zal in een activeringstraject nooit het geval zijn. Vandaar ons pleidooi om vrijwilligerswerk niet in te schakelen als middel maar te erkennen als waardevol op zichzelf.